

NIEUWSBRIEF 118

Een uitgave van de Stichting Drukwerk in de Marge, ISSN 1382-1962, oktober 2006

Van het bestuur

Beurs Pieterskerk

Het is weer bijna zover: zaterdag 18 en zondag 19 november treffen wij elkaar als deelnemer aan of bezoeker van de jaarlijkse Boekkunstbeurs in de Pieterskerk te Leiden. Het bestuur rekent weer op een maximale deelname!

Zoals vorig jaar besloten op de Algemene Contribuanten Vergadering en reeds meegedeeld in de vorige Nieuwsbrief zal er vanwege de sterk gestegen kosten van de beurs een bijdrage gevraagd worden aan de exposanten. Deze bedraagt voor een standaardtafel van twee meter € 20 per dag, € 40 voor twee dagen vragen (deelnemers van de zijde van de Handboekbindersliga betalen € 45). Eén meter of meer dan twee meter huren kan ook.

Aanmelding voor deelname en gewenst aantal meters dient zo spoedig mogelijk gedaan te worden bij Jan Keijser, Leidse Slootweg 4, 2481 KH Woubrugge, email avalonpers@cs.com. Aanmelding alleen schriftelijk of per email en ook duidelijk aangeven of u per se naast een bepaald iemand wil staan in verband met gedeeld toezicht op de handel en of u behoefte heeft aan een scherm achter uw tafel voor showmateriaal.

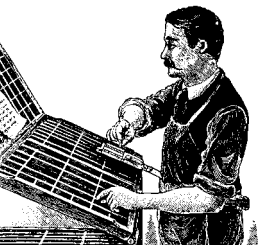
De contant verschuldigde standhuur wordt tijdens de beurs bij de deelnemers geïnd. Als de standhuur bij een individuele exposant op bezwaren stuit, neem dan contact op met het bestuur.

De volgende personen en personen hebben zich al aangemeld: Plantin Genootschap, Eikeldoorpers, Hr. Schenk, Geert van Daal, Editions St. Jacques, Statenhofpers, Ser Prop, In de Bonnefant, Pastei, Enkidu Pers, De vier seizoenen, De Uitvreter, BABEL Verlag, Avalon Pers, Lidwiene Vermeij, De Klaproos, Uitgeverij 69, De Zingende Zaag.

Bij deze Nieuwsbrief zijn een toegangskaart, wat strooibiljetten en een affiche gevoegd voor individuele promotie van de beurs. Wie meer affiches nodig heeft, vraagt die aan bij Marja Scholtens, e-mail scholtensklaproos@hetnet.nl, tel. (015) 2128701. Het hoeft geen betoog, dat een ieders inspanning ter promotie van onze Boekkunstbeurs een vanzelfsprekendheid zou moeten zijn. Hoe meer bezoekers,

hoe gezelliger de beurs, hoe meer bekendheid voor ons Marginale streven en niet in de laatste plaats: hoe meer mogelijkheden tot positieve verkoopresultaten voor alle deelnemers.

Noteert u ook vast de twee traditionele evenementen tijdens de beurs: borrel op zaterdagmiddag na afloop van de beurs en

Algemene Contribuanten Vergadering op zondagmorgen 10 uur. Tijdens deze vergadering kunt u bijvoorbeeld persoonlijk de illustere, zojuist afgetreden voorzitter Jan Keijser eens extra de hand drukken en hem bedanken voor het vele onwaardeerlijke werk dat hij zoveel jaren voor de Stichting Drukwerk in de Marge heeft verricht. Dat hij het nog niet helemaal kan laten, blijkt uit het hierbovenstaande aanmeldingsadres voor de beurs.

Mooi Marginaal

De tweede manifestatie Mooi Marginaal dient zich aan. Op vrijdagmiddag 8 december aanstaande zal de keuze van de jury gepresenteerd worden in de Gravenzaal van het historische Haarlemse stadhuis. De jury, bestaande uit Jeffrey Bosch, Jan de Jong, Laurens van Krevelen, Marcus de Schepper en Joost Swarte, selecteert de vijftig van de 130 ingezonden drukwerken voor de catalogus die deze middag gepresenteerd zal worden. De feestrede, die ook in een marginaal drukwerkje zal worden vastgelegd, wordt uitgesproken door Kees van Kooten. Vanaf begin januari zal de tentoonstelling aan zijn anderhalf jaar durende reizende zegetocht beginnen door het land, onder andere in Museum Meermanno te Den Haag, de Zeeuwse Bibliotheek te Middelburg, het Centre Céramique te Maastricht, de Stadsbibliotheek te Haarlem en het Grafisch Museum Groningen te Groningen. Alle contribuanten zullen de catalogus van Mooi Marginaal gratis uitgereikt/toegestuurd krijgen.

Website

De website van Drukwerk in de Marge (www.drukwerkindemarge.com) kan best wat meer bezoekers gebruiken. Ook wordt er nog maar weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om zelf berichten te plaatsen. Toch een uitgelezen mogelijkheid om informatie snel onder de aandacht te brengen, en de levendigheid van de site te vergroten. Wilt u nog eens nalezen hoe het plaatsen van berichten in zijn werk gaat, kies dan op de site in het menu *Algemeen* de optie *Berichten*. Sinds enige tijd bestaat ook de mogelijkheid een 'abonnement' op de berichten op de site te nemen. Dat wil zeggen: als er een bericht op de site wordt geplaatst, krijgt u automatisch een e-mail met daarin de tekst van dat bericht. Zo kunt u op de hoogte blijven zonder dat u eraan hoeft te denken de site regelmatig te bezoeken. Ook een uitkomst voor berichten uit de categorie vraag en aanbod. U krijgt nog dezelfde dag een melding dat er iets aangeboden wordt. De kans dat u achter het net vist wordt zo een stuk kleiner. Om u hiervoor op te geven dient u uw e-mailadres in te vullen in het tweede vakje in de rechterkolom, onder het kopje 'Updates per e-mail'. Nadat u op de knop

'Abonneer' hebt geklikt, verschijnt er een venster met een afbeelding van een paar letters en/of cijfers. Die tikt u over in het vakje eronder, en u klikt op 'Complete subscription request'. Na enkele ogenblikken ontvangt u dan een e-mail (in het Engels) van Feedburner, het bedrijf dat deze dienst verzorgt. Als u op de link in dit e-mail bericht klikt, wordt uw aanmelding geactiveerd.

Deze enigszins ingewikkelde procedure is helaas onvermijdelijk. Als de dienst niet op deze manier beveiligd was, zouden verspreiders van spam er op grote schaal misbruik van maken.

Uw e-mailadres wordt overigens niet voor andere doelen gebruikt. Ook ontvangt u nooit meer dan één e-mail per dag. De titel van dat bericht is steevast 'The Latest from Drukwerk in de Marge'. Als er geen nieuwe berichten zijn, ontvangt u helemaal geen mail.

Omsla(cht)ig

De nieuwsbrief valt op de mat. Bij het openen van de enveloppe dringt onheroepelijk de gedachte zich op 'Hoe ziet het omslag er deze keer uit?' Sinds nieuwsbrief nr. 100 zijn telkenmale spannende en mooie omslagen gedrukt door margedrukkers, meestal in boekdruk uitgevoerd en enkele in offset.

De oplage was in het begin omtrent 480 stuks. Een hele klus op een handpers. Inmiddels is het aantal contribuanten opgelopen tot bijna 600. Willen we ook nog wat PR-exemplaren, een aantal exemplaren voor het archief en extra exemplaren voor musea, grafische werkplaatsen en onderwijsinstituten overhouden, dan komen we op een slordig aantal van 750 stuks. De vraag is of iemand zich nog wil aanbieden voor dergelijk omslachtig werk.

Vandaar een voorstel:

1. aan margedrukkers het toch te proberen (bv. door A4+ twee of driemaal naast elkaar te drukken=oplage 375 cq 250) of hun zetsel/ontwerp uit te lenen aan de redactie die in overleg met andere liefhebbers uit de marge of (boek)drukwerkplaatsen er voor zorgt dat het wordt gedrukt;
2. aan niet drukkende contribuanten een eenvoudig interessant ontwerp te mailen naar de redactie die zorgt voor het realiseren van het drukwerk.

We hopen dat velen deze unieke kans zullen grijpen. Er verschijnen echter slechts vier nieuwsbrieven per jaar...

Omslag

Het omslag van deze nieuwsbrief is ontworpen door grafisch ontwerper Piet Gerards (1950). Hij richtte in 1986 Uitgeverij Huis Clos op. Onder die naam werd hij in hetzelfde jaar lid van Drukwerk in de Marge. Sinds 1994 is Peter Schobben mede-uitgever.

De eerste uitgaven werden geproduceerd in boekdruk, al dan niet in combinatie met zeefdruk. Vanaf ongeveer 1990 werd in dtp gezet en in offset gedrukt. Vier uitgaven kregen het predikaat Best Verzorgd. Eén boekje werd geselecteerd voor Mooi marginaal.

In december 2006 verschijnt de vijftiende uitgave, een overzicht van twintig jaar uitgeven. Meer over Huis Clos en de ontwerper is te vinden in de monografie van de hand van Ben van Melick die in 2003 verscheen bij Uitgeverij 010 onder de titel 'Werktitel: Piet Gerards, grafisch ontwerper'.

Zie ook www.uitgeverijhuisclos.nl en www.pietgerardsontwerpers.nl.

Oproepen en mededelingen

André Olgers

De slechts bij een kleine groep bewonderaars bekende grafisch ontwerper en musicus André Olgers overleed onverwacht in het voorjaar van 2005. Een comité vrienden nam het initiatief voor een overzichtstentoonstelling met een boek over leven en werk. De tentoonstelling zal zaterdagmiddag 4 november om 15.30 uur geopend worden in het Kunstcentrum Haarlem, Gedempte Oude Gracht 117. Daarbij zal tevens het boek gepresenteerd worden, dat in twee edities verschijnt: een handelseditie van ca. 25 euro en een luxe editie in doos, met vele oorspronkelijke producties van André Olgers, drie cd's en een speciaal voor deze uitgave vervaardigd portret van de hand van Joost Veerkamp, die ook de poster vormgaf en het levensbericht schreef. Wie kennis wil maken met een zeer eigenzinnig, ten dele op Pop-art geïnspireerd grafisch oeuvre mag deze tentoonstelling niet ongezien aan zich laten voorbijgaan. Het ligt in de bedoeling dat de tentoonstelling na Haarlem ook elders in het land te zien zal zijn.

Bubb Kuyper

Boekdrukatelier het Y in de pers

In het Amsterdams Stadsblad van 13 september jl. stond een artikel van Tijdo van der Zee over onze contribuant Martijn van de Griendt, Boekdrukatelier het Y, te

Amsterdam. Onder de titel *Gutenberg zou tevreden zijn* staat een stukje over de sapelende drukker, een doorn in het oog van zijn compagnons, de meesterdrukkers Frans de Jong en Alex Barbaix. Op de prachtige fullcolor foto is de Johannisberger van Frans te zien.

Meer pers

In Quest (Ako Tijdschrift van het jaar 2005) van april 2006 staat een aardig verhaal van redacteur Tonie Mudde over de strijd die elektronische inkt met gedrukt papier aangaat: Zwart op wit.

Van het boekdrukmuseum Plantin Moretus te Antwerpen in vier pagina's met ook nog eens 10 kleurfoto's naar het nieuwste snufje: RADIUS, een uitvinding van electrotechnicus Pieter van Lieshout. Op een zakcomputer (iets groter dan een mobiel-tje) met uitrolbaar scherm komt een heel boek te voorschijn. De RADIUS maakt geen gebruik van oplichtende lampjes maar van duizenden pigmentdeeltjes, een poedervormige kleurstof. Die zitten ingeklemd tussen twee doorzichtige plastic velletjes. De witte deeltjes hebben andere elektrische eigenschappen dan de zwarte. Door het spanningsniveau te veranderen, kunnen of de witte deeltjes of de zwarte naar boven worden gedrukt. Kleuren zijn de volgende stap en daarna bewegende beelden.

Onder de rubriek 'Een vak apart' staat in dezelfde uitgave van Quest een stuk van Rik Kuiper over De Orgel-boekdrukker, terwijl natuurlijk wordt bedoeld de Orgel-boek-drukker. Toch indrukwekkend hoe een orgelboekmaker gebruikt maakt van een eigen ontwikkelde ponsdrukkers om zo'n orgelboek te vervaardigen.

Alex Barbaix

Tótfalusi Mediaeval

Ronald Steur van de de LJC-Pers heeft zich al jaren verdiept in de letters die Nikolaas Kis tijdens zijn verblijf in Amsterdam van 1680 tot 1689 ontwierp en verhandelde. Deze letters zijn nog steeds in gebruik, bekend onder de namen Janson en Erhardt.

In 1954 heeft de 'Első Magyar Betüöntöde' (Eerste Hongaarse Lettergieterij) een variant aan de Kis-familie toegevoegd: de Tótfalusi Mediaeval, Kurziv en Diszes, ontworpen door Paul Gábor. Deze letters zijn tot op heden nog beschikbaar in de 'Alföldi Nyomda' in Debrecen.

De LJC-Pers heeft deze zomer in samenwerking met de binnenkort gepensioneerde zetter István Tóth en meesterdrukker Jozsef Szilagyi een tweetalige letterproef gemaakt van deze letters. De letterproef van 8 pagina's is als een Addendum bij de Grote Nederlandse Letterproef beperkt beschikbaar voor de bezitters van de Grote Nederlandse Letterproef.

Meer informatie via ronaldsteur@hotmail.com.

Groningen krijgt eigen beurs kleine uitgevers

Anton Scheepstra van uitgeverij Passage organiseert in samenwerking met de Openbare bibliotheek in Groningen een eigen beurs voor kleine, zelfstandige uitgevers. De beurs vindt plaats op 5 november tussen 13.00 uur en 17.00 uur in de Groningse Openbare Bibliotheek. Volgens Anton Scheepstra is er plaats voor 40 uitgevers.

De opzet van de beurs is om bij het publiek aandacht te genereren voor boeken die niet zo prominent in de boekhandel liggen. Daarmee wil Scheepstra niet gezegd hebben dat hij ontevreden is over de boekhandel: hij hoopt dat consumenten na de beurs juist ook naar de betreffende titels zullen vragen in de boekhandel.

Het karakter van de beurs moet vergelijkbaar zijn met de Beurs voor Kleine Uitgevers in Amsterdam en met Het Andere Boek in Antwerpen, vertelt Scheepstra. 'Ook wij organiseren een omljstend literair programma, hoewel dat niet zo groot zal zijn als in Antwerpen. De nadruk moet op literatuur, geschiedenis en maatschappelijke onderwerpen liggen. Ook wil ik graag wat lokale uitgevers bij de beurs betrekken.'

Uitgevers die willen deelnemen, kunnen zich aanmelden bij Anton Scheepstra van uitgeverij Passage. Zijn gegevens zijn te vinden op de website van zijn uitgeverij, www.uitgeverijpassage.nl. (Overgenomen van Boekblad.nl)

St. Jan patroonsheilige van de drukkers

Vanaf zaterdag 18 november, tijdens de boekkunstbeurs in Leiden, zal de map waaraan 20 drukkers meewerkten te zien en te koop zijn. De twintig drukkers krijgen dan hun mappen, de overige tien zijn voor de verkoop. De map die Henri Hemelsoet maakte is gevuld met twintig zeer verschillende mooie drukken. Ze hebben allemaal dezelfde tekst gemeen: de eerste vijf verzen van het Johannes evangelie. Het is zeker de moeite waard om deze map, die een ode is aan onze patroonsheilige St. Jan, te bewonderen. De tien mappen die voor de verkoop zijn liggen tijdens de beurs bij de stands van De zoete Klaarte/Henri Hemelsoet en bij De Klaproos/Marja Scholtens.

Marja Scholtens

Boekdruk in Kathmandu

Augustus 2006, op bezoek in Kathmandu (Nepal) ging uw typo-broeder op zoek naar het Oude Ambacht. Nou, dat is er genoeg, ze maken daar nog alles met de hand, vooral handgeschept papier, in alle soorten en maten, van foeilelijk tot wonderschoon. Maar ondergetekende was vooral op zoek naar de boekdrukkerijen... en wel: geneene.

Allen zijn overgestapt op offset, kopiëren en gewoon schrijven. Bij navraag bij een offsetdrukker bleek namelijk al het oude boekdrukmaterialia op de schroothoop te zijn gekomen, levert de oudijzer prijs op!

De bedrijfsruimtes zijn erg klein en voor Nepalese begrippen niet echt goedkoop. Aangezien het echt een arm volk is hebben ze niet zoiets als margedrukkers, die het drukkersvak erbij hobbyen, beschikbare ruimte wordt meteen productief gemaakt.

Doch, in de prachtige Peacock Shop, in het eveneens prachtige Bhaktapur, vond ik in een boekwinkel met heel veel handgeschept papier een 'drukkers' plus snijmachine met een vriendelijke man die met de hand letterkasten aan het maken was!

Tsja, ontroerend, de baas van de winkel bleek een kookboekje in eigen beheer te hebben uitgegeven, tekst op de computer en kunststofclichés, en de tekeningen waren etsen, en het geheel natuurlijk op handgeschept papier afgedrukt. Toch nog wat gevonden. De drukker zoekt ook nog wat: een grootformaat proef-

pers. Dus mocht een van jullie een dezer dagen richting Himalaya gaan: Aparna Prajapati, Dattatraya Square, Pujarri Math, Bhaktapur, Nepal, email: peacockshop@yahoo.com.

Martin Veltman

Petzold Presse

Onze contribuant Jos Brabants werkt op een ‘Petzold Presse’ (een grote proefpers met open cylinder). Hij is op zoek naar meer informatie over deze pers. Misschien dat iemand van u hem verder kan helpen?
Reacties graag naar jos_brabants@telenet.be.

Biljetletter

Wie heeft informatie over de productie en verkoop van houten letters in Nederland? Al is het maar een kruimeltje nieuws, ik ben er nieuwsgierig naar.
Dick Ronner/Triona Pers, Havenstraat 2, 9973 PL Houwerzijl, (0595) 577 247, zol@zolderman.nl

Boekenpost 85, september/oktober 2006

Grafische werkplaats De Akker, Willie Bosch, te Hengelo (deakker@home.nl) wordt – rijkelijk opgelucht met fullcolor-illustraties – besproken in een artikel van Janneke van der Veer in Boekenpost september/oktober 2006: Alles over het maken van boeken, en vooral sierpapier.
Margedrukkers, binders e.a. worden telkens in elk nummer met een waardevol artikel verguld, dus bent u geïnteresseerd mail dan jannekevanderveer@planet.nl.

Jarige Johannisberger

Dit jaar is de Johannisberg stopcilinderpers van Drukkerij Ravensberg in Amsterdam 100 jaar oud. Het bereiken van deze memorabele leeftijd werd zaterdag 23 september gevierd met een open huis. Martin Veltman en Wiek Molin drukten voor de gelegenheid een affiche op de pers, met gebruikmaking van biljetletter uit de fenomenale collectie van Drukkerij Ravensberg.

Letters op gebouwen

Brixen (ook: Bressano), Italië

Het pand met de mooie negentiende-eeuwse belettering in steen is nu een modezaak; enkele meters verderop is de andere foto genomen.

Volgens de Duitse Wikipedia (lemma Weger Verlag) is deze drukkerij-uitgeverij-boekhandel in Brixen terug te leiden tot de oudste drukkerij van Zuid-Tirol; die werd in 1550 opgericht. Pas in 1994 stapte Weger over van boekdruk op offset. De drukkerij is tegenwoordig overigens in nieuwbouw buiten de stad gevestigd. Zie ook <http://www.weger.net/>.

In het historische centrum is behalve de Weger-boekhandel de schitterende 'Barockbibliothek' van de theologische hogeschool te bezoeken (op aanvraag).

Mathieu Lommen, augustus 2006

Dornach, Zwitserland

Aan de hoofdstraat van Dornach-Untendorf naar Dornach -Obendorf (richting Laufen) treffen we drukkerij ps Druck Peter Stebler, die sinds enkele jaren de boekdruk heeft afgestoten – wat duidelijk zichtbaar is op de gevel. In de jaren tachtig was de overbuurman een boekdrukker op leeftijd, waarvoor ze nog enkele jaren het boekdrukkerwerk hadden verzorgd.

Münchenstein, Zwitserland

De firma Haas A.G. Schriftgiesserei in Münchenstein is aan de Gutenbergstrasse helemaal verdwenen. De naamgeving van deze helemaal buiten het dorp gelegen straat was uiteraard helemaal aan deze gieterij te danken. Nu is er een aardig park.

Alex Barbaix, augustus 2006

Vraag & aanbod

Trapdegel + bok + letters

Te koop kleine trapdegel met op inktbakje Lettergieterij Amsterdam (nr. 9537), 4 inktrollen waarvan 2 opnieuw te bekleden.

1 zetbok met letter en in totaal ca. 50 kasten (o.a. Times, Libra, Rondo, Spartan, Lutetia, enz + Futura (geen gietletter???). Clichés op houten en metalen voet.
Info l.voeten@wanadoo.nl, telefoon (076) 521 94 49

Tekentafel en polymeerapparaat

Aangeboden: fraaie lichttafel/tekentafel, een polymeerapparaat (compleet met spoelinrichting, oven en uv) en een papierboorapparaat. Gratis af te halen bij: Drukkerij Brero, Nieuwe Waardstraat 6-A, 2312 SM Leiden. Inlichtingen: Rolff Krook, tel. (071) 514 08 42, e-mail mailbox@brero.nl.

Gezocht (hoogdruk)pers

Gezocht: pers(je) om monoprints en lino-snedes op af te drukken.

Ik doe het komende jaar eindexamen aan de Kunstacademie in Den Haag en zou heel erg geholpen zijn met een eigen pers(je)!

Wie heeft er eentje over, of te leen? (Goedkope) aanbiedingen zijn ook welkom.

Mirthe Blussé, m_blusse@hotmail.com

Proefpers Max Simmel

Bod gevraagd op proefpers Max Simmel, type Berlin, bouwjaar 1967, machine-nummer 3709, papierformaat 50 x 70 cm. Pers verkeert in uitstekende staat.

Martijn Griffioen (Tijmen Pers), mgriffioen@tijmenpers.nl, telefoon (030) 60 55 912

Gezocht kleine handdegel

Gezocht kleine handdegel en allerlei materiaal, waarmee wij op onze school met de leerlingen kunnen boekdrukken.

Het gaat om een gewone Nederlandse school, met veel dyslectische kinderen. Reageer alsjeblieft wanneer je iets weet, alles is momenteel welkom.

Paul van Twist, paulvantwist@planet.nl

Snijmachine aangeboden

Bod gevraagd op antieke handsnijmachine in perfecte staat, snijbreedte 50 cm.

Martijn Griffioen (Tijmen Pers), tel. (030) 60 55 912, mgriffioen@tijmenpers.nl.

Tafelproefpers

Aangeboden, een SOFADI showcard tafelproefpers met rubberen drukrol (modele déposé système breveté en France et à l'étranger. 43, Rue de Stalingrad 93 –

Montreuil, type: C-R, no: 017196). De druktafel is los te vervoeren van het onderstel. Het drukformaat is 80 × 120 cm. Compleet met magneten en 'stelstangen' etc. voor het vastzetten van het zetsel. Gewicht bij benadering 250 kg. De druktafel staat in een ca. 20 meter lange gang, de transporteur kan tot vlak voor de voordeur komen, maar je moet dus wel voldoende 'mankracht' meenemen voor het beladen.

Vraagprijs: als je 'm graag hebben wilt, dan geef je maar wat ie je waard is... De pers staat op het adres Achterom 19 in Hoorn. Inlichtingen: René van Leeuwen, telefoon: 06-3389648, e-mail renevanleeuwen@planet.nl

Nobel gezocht

Aan mijn kast nobel smal 20 punt ontbreken de B, Y en de X. Is er iemand die mij een paar van deze kapitalen wil overdoen?

Marja Scholtens/De Klaproos, scholtensklaproos@hetnet.nl

Krause doordraaier

Katinka Hermans is in het bezit van een goedwerkende Krause doordraaier, waar ze vanaf moet. Het gaat haar teveel aan het hart om deze snijmachine als schroot te verkopen, maar het zal wel moeten als ze op korte termijn geen geïnteresseerde kan vinden.

Meer informatie via katinka.hermans@planet.nl.

Complete drukkerij

Aangeboden: de complete inventaris van een klein lood-drukkerijtje, ooit te Edam gevestigd. De collectie omvat: een recent totaal gereviseerde degelpers National

1a; 7 bokken met letterkasten, onder andere Aigrette, Bodoni, Magere Egmont, Erasmus (inclusief Erasmus initialen), Rondo; collectie clichés en ornamenten; insluitsteen; insluitmateriaal, divers klein materiaal en gereedschap; tafelproefpersje; 19de-eeuwse tafelreplica van een 17de-eeuwse kniehevelpers. Alleen in één koop voor 2.000 euro. Inlichtingen bij Bubb Kuyper, tel. (023) 5247450, e-mail bubbkuyper@netaffairs.nl.

Opruiming!

- ¶ 1 kast vol koperen lijnen, Franse hoogte, in diktes van 1–12 punt en in lengtes van 1–24 cicero, € 65
- ¶ Houten biljetletters, kapitaal en onderkast, compleet, corpsen 8, 10, 12, 16, 20, 22 en 32 cicero, diverse prijzen
- ¶ 1 grote doos vol biljetletters, diverse types en corpsen (incompleet), ca. 250 letters, € 150
- ¶ Clichéhoogtemeter, € 75
- ¶ 2 letterlijk overvolle kasten Garamont vet, Hollandse hoogte, corps 30 en 36. Incl. kast € 35 per stuk.

Inlichtingen: Virginia Mayo Drukspel, Willem van Kollenburg, tel. (073) 5518201.

Agenda

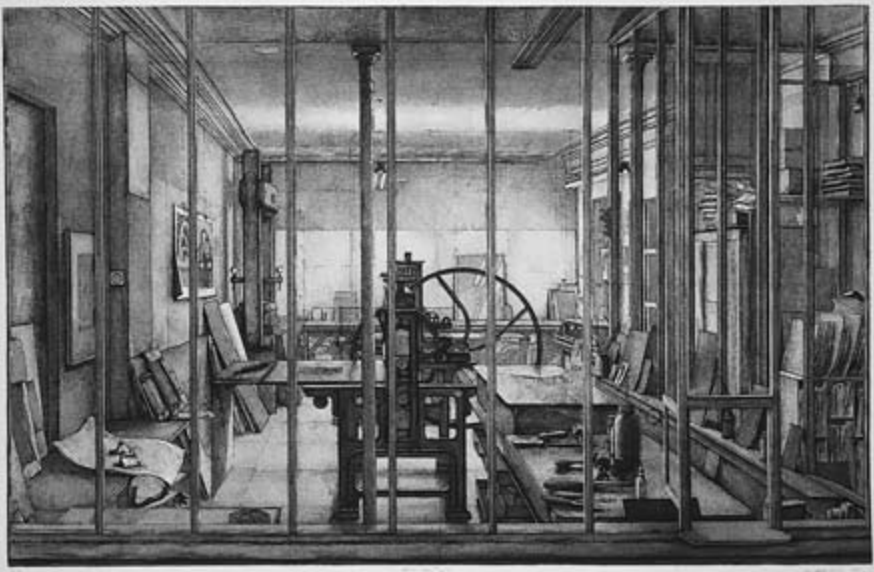
De Klaproos open atelier 28 en 29 oktober

Tijdens de atelierroute in Delft 28 en 29 oktober, is ook een kijkje te nemen bij handpers De Klaproos op Molslaan 139. Beide dagen heb ik mijn atelier geopend en er staat iets op één van de persen zodat u kunt zien hoe ik druk en u kunt een drukwerkje mee nemen. Ik hoop u te ontmoeten.

Marja Scholtens/De Klaproos

Tentoonstelling Erik Desmazières

‘Paris à grands traits’, is de titel van de tentoonstelling die van 18 oktober 2006 tot 25 februari 2007 in het museum Carnavalet in Parijs te bezichtigen is. Iedereen die met boeken, drukken en de grafische technieken te maken heeft, zal de etsen van de in 1948 in Marokko geboren Erik Desmazières weten te waarderen. Desmazières, die overdag een opleiding volgde aan het Institut d’études politique, maakte zich de kunst van de ets en gravure tijdens een avondopleiding meester. Na zijn diploma behaald te hebben, besloot hij zich volledig aan het etsen te wijden.

De tentoonstelling is een eerbetoon aan de kunstenaar, die een schenking van een bijna complete serie etsen met als thema *Paris* aan het museum heeft gedaan.

De opvallendste serie etsen is die van de *Passages parisiens, projets d'agrandissement*, waarin Desmazières de bekende passages zoals de galerie Vivienne en de galerie Véro-Dodat heeft uitgebreid, vervormd en vergroot. Een vergelijking met de etsen van Piranèse kan hier gemaakt worden.

De serie *Intérieurs parisiens* bestaande uit 20 etsen, laat prachtig verstilde ruimtes en woningen zien, waarin elke menselijke aanwezigheid ontbreekt. In 1997 illustreert Desmazières *Bibliothèque de Babel* van Borges met een serie van imaginaire bibliotheken, in 2000 volgt een nieuwe serie met het interieur van de bekende boekhandel van André Jammes, in 2001 de prachtige *Salle Labrouste* in de Bibliothèque nationale in de rue de Richelieu.

De etsen die het meest aanspreken zijn toch wel de interieurs van het atelier waar Desmazières zijn etsen

drukt, de werkplaats van René Tazé in het tiende arrondissement van Parijs, een plek die – stadsontwikkeling en speculatie – gedoemd is om te verdwijnen. Zeven etsen, gemaakt tussen 1979 en 2006, laten ons de prachtige persen, met grote tandwielen, walsen, en in een hoek een kniehevel, maar nooit een menselijke gedaante zien.

Bij de tentoonstelling verschijnt een catalogus van 144 pagina's, formaat 22 × 27 cm, met daarin 100 reproducties. Ook is er een film te zien over het werk van Desmazières in het Petit Palais, waar de tentoonstelling *Rembrandt, Eaux fortes* gehouden wordt.

Thomas Gravemaker

Musée Carnavalet, 23, rue de Sévigné, 75003 Paris. Geopend dinsdag t/m zondag van 10 tot 18 uur, maan- en feestdagen gesloten. Toegang € 7. Meer informatie op www.carnavalet-paris.fr.

© afbeeldingen Photothèque des Musées de la Ville de Paris/photo Rémi Briant

Uniek boek Willem van Oranje in Meermanno-expositie

Onlangs is bekend geworden dat binnenkort in Den Haag een uniek boek uit de bibliotheek van Willem van Oranje te zien zal zijn. Het exemplaar is onverwacht toegevoegd aan de tentoonstelling 'Een droom van een boek', die tot begin 2007 in Museum Meermanno in Den Haag te zien is. Centraal in die tentoonstelling staat de *Hypnerotomachia Poliphili*, die in 1499 in Venetië door Aldus Manutius werd gedrukt.

De Prins bezat de Franse vertaling van dit boek, dat al snel na verschijnen werd geroemd om zijn uitvoering met de prachtige houtsnedes.

Herkomst

Bekend is dat het boek in 1554 in Parijs werd gedrukt en aldaar in 1559 door de Prins gekocht. Op de band liet hij aan beide zijden zijn wapen in kleur aanbrengen. De Prins was gehecht aan het boek. Toen hij in 1568 de wijk nam naar de Dillenburg in Duitsland om aan de vervolging door de Spaanse koning Philips II te ontkomen, nam hij een kleine boekencollectie mee, waaronder deze Poliphile. Na zijn gewelddadige dood in 1584 is zijn bibliotheek, onder andere via familieleden, in alle richtingen verspreid geraakt.

Dankzij de medewerking van Antiquariaat Forum is dit exemplaar uit het bezit van de 'Vader des Vaderlands' nu voor het eerst in Nederland te zien. Het is nog onduidelijk of het boek in Nederlands bezit zal blijven.

Cultboek

Zoals de Prins zich al in het midden van de 16de eeuw liet verleiden tot de aankoop van dit boek, zo hebben in de afgelopen vijf eeuwen vele rijke verzamelaars hun oog op het boek laten vallen. In vertaalde publieksedities is het mysterieuze boek ook nu nog steeds wereldwijd populair; onder andere ook door de 'hoofdrol' die het boek vervult in de zeer succesvolle thriller *Een Venetiaans geheim* (The Rule of Four).

Visueel zeer aantrekkelijke tentoonstelling

Museum Meermanno wil de belangstelling voor dit uitzonderlijk getypografeerde en geïllustreerde boek uit 1499 verder stimuleren, temeer daar sinds kort ook een Nederlandse vertaling beschikbaar is. Dat levert een visueel zeer aantrekkelijke tentoonstelling op. Het exemplaar uit het bezit van Museum Meermanno (de oorspronkelijke Italiaanse uitgave uit 1499) is voor een restauratie uit de band genomen, waardoor er nu vierentwintig beroemde houtsneden daaruit kunnen worden getoond.

Verder zijn er prachtige bruiklenen te zien van verschillende exemplaren van onderscheiden edities (o.a. uit de Bibliotheca Philosophica Hermetica en de

Koninklijke Bibliotheek). Bezoekers kunnen dus exemplaren vergelijken en de imponerende opmaak bewonderen.

De tentoonstelling ‘Een droom van een boek’ is te zien van 23 september 2006 tot en met 7 januari 2007 in Museum Meermanno, Prinsessegracht 30, 2514 AP Den Haag.

Meer informatie op www.meermanno.nl.

De uitstraling van de Moretussen

In de Bibliotheca Wittockiana is momenteel een persoonlijke verzameling banden van de verzamelaar-boekhandelaar Eric Speeckaert te zien. Deze hebben alle het kenmerk dat ze gemaakt zijn voor een druk, komende van de persen van de illustere Antwerpse drukkersfamilie Moretus. De echtgenote van de verzamelaar is trouwens een afstammeling van deze familie.

De internationale uitstraling van dit befaamde imperium laat zich o.a. aflezen door de geografische verspreiding van hun bekende liturgische drukken. Deze werden in Europese ateliers (in België, de Nederlanden, Frankrijk, Italië, Spanje, Portugal, Duitsland en Praag) gebonden en bekleed met banden waarvan het decor door een vaak bijzonder luxueuze uitvoering, gekenmerkt werd. Sommige banden vinden hun origine zelfs in Zuid-Amerikaanse ateliers.

Zowat 130 boeken, gepubliceerd tijdens een kwart millennium (1591–1837), allen schitterend ingebonden, geven ons een eclectisch maar uitermate interessant beeld van de geraffineerde smaak van hun rijke bezitters.

De Franstalige catalogus is geschreven door Bruno Liesen en Claude Sorgeloos, met inleidende teksten door Dirk Imhof, conservator aan het Plantin Moretus Museum en Claude Sorgeloos, wetenschappelijk attaché aan de Koninklijke Bibliotheek van België. Hij meet 310 × 220 mm, telt 288 pagina's, heeft 140 paginagrote kleurillustraties en 50 kleurillustraties in de tekst (frontispices of titelpagina's), en wordt tijdens de tentoonstelling ter plaatse aangeboden aan de prijs van € 55 (€ 50 voor de Vrienden van de Bibliotheca Wittockiana).

De tentoonstelling duurt van 16 september 2006 tot 14 april 2007. Zie verder www.wittockiana.org.

Bibliotheca Wittockiana, Rue du Bemel 23, Brussel, telefoon 00-32 (0)2-770 53 33. Gepend dinsdag t/m zaterdag 10-17 uur. Niet op feestdagen.

Berthold Wolpe: Schriftschöpfer, Buchgestalter – Emigrant

In het Gutenberg-Museum in Mainz is vanaf 8 september een tentoonstelling over Berthold Wolpe (1905–1989) te zien.

Wolpe werd geboren in Offenbach am Main. Hij studeerde en werkte bij Rudolf Koch, die hem ‘seinen besten Mitarbeiter im Bereich der Schrift’ noemde. Daarna werkte hij als letterontwerper en typograaf in Frankfurt en Offenbach. Al op vijftiwintigjarige leeftijd werd hij docent aan de Kunstgewerbeschule in Offenbach.

In 1935 moest hij vanwege zijn Joodse afkomst Duitsland verlaten. Hij vertrok naar Londen. Hier werkte hij voor de Fanfare Press, en daarna, van 1941 tot 1978, voor Faber & Faber. De meer dan 2000 omslagen die hij voor Faber & Faber ontwierp zijn zeer herkenbaar en bepaalden het gezicht van de uitgeverij. In 1959 werd hij ‘Royal Designer for Industry’.

Ook in Engeland gaf Wolpe les, onder andere aan het Royal College of Art. Verder schreef hij een zestal boeken en talrijke artikelen.

Berthold Wolpe ontwierp een aantal lettertypen: Albertus, Hyperion, Tempest, Pegasus, Sachsenwald-gotisch en Decorata.

De tentoonstelling is te zien van 8 september tot 5 november. Meer informatie op www.gutenberg-museum.de.

Tentoonstelling Fred Smeijers

De derde tentoonstelling van Type An Sich komt er aan. Na Gerard Unger en François Porchez verwelkomt de galerie van het Antwerpse ontwerp bureau Catapult de Nederlandse letterontwerper Fred Smeijers. Deze tentoonstelling onderscheidt zich van de twee vorige edities omdat u niet alleen in de ontwerpkeuken van Fred Smeijers kunt kijken, maar ook kennis kunt maken met drie opkomende talenten.

Fred Smeijers (*1961), wordt tot de eerste generatie digitale letterontwerpers gerekend. Toch liggen de uitgangspunten van zijn werk vaak diep in de geschiedenis van de drukletter verborgen. Smeijers geniet internationale bekendheid als auteur van *Counterpunch* en *Type Now*, maar is vooral bekend voor zijn letterontwerpen zoals FF Quadraat, TEFF Renard, OurType Arnhem, Fresco en Sansa. In 2000 won hij de Gerrit Noordzij Prijs voor zijn stimulerende invloed op het vak letterontwerp. Samen met Eric Kindel van de University of Reading (UK) doet hij onderzoek naar de geschiedenis van de stencilletter. Hij werkt eveneens voor het Museum Plantin-Moretus in Antwerpen.

Sinds 1988 is Smeijers ook actief als docent (Type en Media, Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, Den Haag en Schrift im Digitale Medien, Hochschule für Grafik und Buchkunst, Leipzig). Het is zijn persoonlijke overtuiging dat disciplines als grafisch ontwerp, typografie en letterontwerp het best floreren wanneer zij kunnen bouwen op kennis en methoden die zorgvuldig overgedragen worden van

---

generatie op generatie. In het verlengde van deze visie geeft Smeijers aan drie jonge letterontwerpers de mogelijkheid hun werk naast het zijne te presenteren.

Frederik Berlaen (*1981) is van Belgische nationaliteit en studeert Type en Media aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag.

Artur Schmal (*1976) is een Nederlander en sinds 2003 afgestudeerd aan dezelfde opleiding Type en Media.

Thomas Thiemich (*1981) is van Duitse nationaliteit en studeert aan de Hochschule für Grafik und Buchkunst in Leipzig, waar Smeijers de klas Schrift im Digitale Medien leidt.

Catapult, Rubenslei 10, 2018 Antwerpen, tel. +32 3 239 10 10

typeansich@catapult.be, www.typeansich.be

De tentoonstelling loopt van 5 oktober t/m 7 december 2006

Openingsuren: elke werkdag van 9.00 uur tot 18.00 uur

Boekbinden – Cursus voor beginners

Boekbinden is een ambacht vol van mogelijkheden. In deze cursus van 8 lessen leer je de basisvaardigheden ervan: het vouwen van katernen, het naaien, en het geheel samenvoegen tot een compleet boek. Verschillende bindtechnieken worden doorgenomen. Daarna is er eventueel (in overleg met de docenten) ruimte voor het binden/herstellen van een eigen boek.

De cursus is met inbegrip van materiaalkosten en instructieboek.

Aantal deelnemers: min. 6 – max. 8

Tijd: zaterdag van 13.00–16.00 uur

Kosten: € 175

Locatie: De Boekbindwinkel, Van Ostadestraat 159hs

Inschrijving bij de Boekbindwinkel; openingstijden: ma t/m vrij. 10.00–16.00 uur,

tel. (020) 6710704

Nadere informatie: Liesbeth Gerits, tel. (020) 6392288 / (020) 6833278

Nieuw verschenen

De Stroper in het Letterbos

Vraag u zich ook wel eens af wat de toekomst van het boek zal zijn en ziet u het boek mede als een drager van een culturele uiting. De mogelijkheden die de

informatie- en communicatieindustrie aanreikt maakt de uitdaging voor iedereen die betrokken is bij boeken alleen maar groter. In het essay geeft de boekwetenschapper Chris Coppens in vogelvlucht de geschiedenis van het boek weer en het belang van het boek als drager van een boodschap. Het geschreven woord, op schrift of digitaal, maakt het mogelijk om nieuwe snelle uitwisselingen van ideeën vorm te geven.

De reeks 'Schrift – idee' wordt uitgegeven door Uitgeverij José Frijns, een uitgeverij die zich specialiseert in gelegheidsuitgaven in kleine oplagen.

Gegevens uitgave:

De Stroper in het Letterbos (ISBN 90-808412-2-6; prijs € 4,75) van Chris Coppens, is in 2006 verschenen in een oplage van 1200. Het 20 pag. tellend essay kan besteld worden door overmaking van € 5,50 (incl. verzendkosten) op postbanknr. 2143830 t.n.v. J. Frijns, Den Haag o.v.v. De Stroper of via e-mail: uitgeverjosefrijns@planet.nl.

Uitgeverij 69

- ¶ *Poëzie/Poetry*, een gedicht van Rutger Kopland, met een vertaling van Willem Groenewegen. Hilversum, Uitgeverij 69, december 2004. 1ste druk. Gedrukt in Palatino op Zerkall Bütten en Conqueror Texture Verge door Mewa Druk in Hilversum. Beperkt tot 69 exemplaren, waarvan xii door de dichter gesigneerd.
- ¶ *Petrus Christus: Bildnis einer jungen Frau*, een gedicht van Cees Nooteboom. Hilversum, Uitgeverij 69, juni 2005. 1ste druk. Gedrukt in Bembo op Zerkall Bütten en Neenah Columns door Joos Mooi Drukwerk in Amsterdam. Beperkt tot 69 exemplaren, waarvan xii door de dichter gesigneerd.
- ¶ *Poëzie/Ode aan de man uit Togo/Het slot*, drie gedichten van H.H. ter Balkt. Hilversum, Uitgeverij 69, oktober 2005. 1ste druk. Gedrukt in Garamond op Zerkall Bütten, Classic Clear en Quilt door Joos Mooi Drukwerk in Amsterdam. Beperkt tot 69 exemplaren, waarvan xii door de dichter gesigneerd.
- ¶ *De ochtend*, een gedicht van Gerrit Kouwenaar. Hilversum, Uitgeverij 69, januari 2006. 1ste druk. Gedrukt in Bembo op Gampi Torinoko en Neenah Columns door Joos Mooi Drukwerk in Amsterdam. Beperkt tot 69 exemplaren, waarvan xii door de dichter gesigneerd.
- ¶ *Lagen as en been*, Vijf gedichten van Piet Gerbrandy. Hilversum, Uitgeverij 69, april 2006. 1ste druk. Gedrukt in Bembo op Gampi Torinoko, Zerkall, Ingres en Neenah Columns door Joos Mooi Drukwerk in Amsterdam. Beperkt tot 69 exemplaren, waarvan xii gedrukt op Gampi Torinoko en door de dichter gesigneerd.

¶ De werken *Acht waterschetsen* van Remco Campert met een foto van Erwin Olaf en *Drie gedichten* van Anna Enquist met een litho van Sam Drukker zijn in voorbereiding.

De gesigeneerde exemplaren zijn reeds verkocht. Voor meer informatie en bestellingen Wolfram Swets, Uitgeverij 69, Hoge Larenseweg 45, 1221 AK Hilversum, info@uitgeverij69.nl, www.uitgeverij69.nl

Triona Pers

¶ De dichtbundel *Berkenwit* van Lucas Brunel is deze zomer verschenen bij Triona Pers. De uitgave telt tien gedichten. Lucas Brunel is in 1978 geboren te Vilvoorde (België) en is daar nog steeds woonachtig. *Berkenwit* is met de hand gedrukt van loden letters. Het omslag toont een linosnede van Flora de Jong.

De bundel is verkrijgbaar voor € 11 (exclusief verzendkosten).

Op www.zolderman.nl/uitgaven/berkenwit.html vindt u nadere gegevens.

¶ *L'infini de la mer*. Deze Franse tekst is genomen uit *Terre des Hommes* van Antoine de Saint-Exupéry. Hij is met de Nederlandse vertaling opgenomen in het tiende deel van de Ark Reeks. Deze serie wil de schoonheid van biljetletters tonen. De tekst is dan ook niet alleen uit loden maar ook uit houten letters gezet.

Het boekje is vers van de pers (ruikt nog naar inkt). Het telt 16 bladzijden. De oplage is 70 exemplaren.

Deze uitgave is verkrijgbaar voor € 13,50 (exclusief verzendkosten).

Op www.zolderman.nl/uitgaven/exupery.html vindt u meer informatie over *L'infini de la mer*.

Wim Hofman in Slibreeks

Bij CBK Zeeland is nummer 118 uit de Slibreeks verschenen. Het boekje *Lezing met lichtbeelden* is geschreven door de bekende Zeeuwse schrijver en illustrator Wim Hofman.

Hij neemt in dit boekje een loopje met de lezer. De tekst is namelijk geen lezing maar een verhaal, hoewel het taalgebruik anders doet vermoeden. De uitgave is verrijkt met dia's van Vlissingen tijdens de Tweede Wereldoorlog, maar ook met tekeningen die de schrijver speciaal voor deze uitgave maakte.

Het verhaal speelt in Vlissingen en Afrika. Een meisje, geboren aan de boulevard in Vlissingen tijdens de bombardementen van de geallieerden, wordt verpleegster en komt uiteindelijk te werken op een ziekenboot in Afrika. In dit slibboekje gaan beeld en tekst een spel met elkaar aan. Het is een mengeling van fictie en realiteit, waarbij de lezer steeds op het verkeerde been wordt gezet.

Wim Hofman (1941) is een veelvuldig bekroonde kinderboekenauteur en illustrator. Zijn werk werd voor het eerst onderscheiden in 1974 toen hij voor de illustraties in Koning Wikkepokluk de merkwaardige zoekt een rijk een Gouden Penseel ontving. Vele andere prijzen volgden waaronder een Zilveren Griffel voor Wim in 1977, de Gouden Griffel in 1989 voor Het vlot en de Gouden Griffel in 1998 voor Zwart als inkt. In 1991 kreeg hij de Theo Thijssen-prijs voor zijn gehele oeuvre. Ga naar www.stoorworm.nl/tentoonstellingen.htm voor meer informatie over tentoonstellingen van of over Wim Hofman.

Het boekje kost € 9 en is te koop bij het CBK Zeeland (www.cbkzeeland.nl).
Meer informatie via info@cbkzeeland.nl of (0118) 611 443.

Toon Wegner – ‘teken en taal’

Ter gelegenheid van de 80e verjaardag van Toon Wegner, beeldend kunstenaar, graficus, drukker (o.a. culturele prijs van Drenthe, 1995) besloten het bestuur van de St. Atelier '92 en het bestuur van de St. Pro-Graph om hem bij deze gelegenheid gezamenlijk een blijk van erkenning aan te bieden in de vorm van een bijzondere boekuitgave.

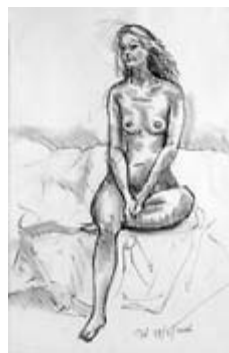
Er is al veel geschreven over Toon Wegner en ook zijn tekeningen, grafiek, portretten, politieke affiches en typografiek verschenen in vele publicaties, zowel in Nederland als daarbuiten. Maar er is meer. In het archief van Toon troffen de samenstellers een verzameling naaktstudies, die de moeite waard bleek om gezien te worden door een groter publiek en waaruit nu een bloemlezing werd samengesteld. Bovendien werd een aantal dichters uitgenodigd om op het thema ‘naakt’ deze uitgave poëtisch te ‘illustreren’.

Dit unieke boekje is voorzien van een uitgebreide lijst met bibliografische gegevens over leven en werk van Toon Wegner.

Deze bibliofiele uitgave (genummerd en gesigneerd door Toon Wegner), is *bij voorintekening* verkrijgbaar tot 1 november 2006, voor de speciale prijs van € 20 (excl. verz. kosten). De normale winkel-/bestelprijs na 1 nov. is € 25 (excl. verz. kosten).

Voor uw bestelling/opgave: St. Atelier '92 Eext: tel. (0592) 272952, St. Pro-Graph Orvelte: tel. (0593) 322225.

De presentatie vindt plaats op 12 nov. 2006 (na voorintekening ontvangt u hiervoor een uitnodiging).

Algemene gegevens: Toon Wegner, teken en taal: 48 naaktstudies, gedichten van o.a. Willem Haandrikman, Rene Sinkgraven en Ton Peters. Samenstelling, tekst en vormgeving: Efraim Milikowski.

64 pagina's, oplage: 500, ISBN-10 90-80500-4-0, ISBN-13 978-90-805002-4-2

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Drukwerk in de Marge.

Voorzitter: Bubb Kuyper, bubbkuyper@netaffairs.nl

Secretaris: Marja Scholtens, Hugo de Grootstraat 238, 2613 VB Delft, scholtensklaproos@hetnet.nl

Penningmeester: Frans den Breejen, Korte Vleerstraat 8, 2513 VM Den Haag, frans@drukwerkkindemarge.com

Nieuwe leden/adreswijzigingen graag doorgeven aan de penningmeester.

Nieuwsbrieven verschijnen 4 maal per jaar, begin januari, april, juli en oktober. Kopij voor de nieuwsbrief dient uiterlijk halverwege de voorafgaande maand binnen te zijn.

Bijdragen liefst per e-mail naar nieuwsbrief@drukwerkkindemarge.com, of per post naar Nieuwsbrief Stichting Drukwerk in de Marge, Herengracht 51, 1015 BC Amsterdam (op cd of op papier getypt, zo niet in elk geval duidelijk geschreven).

Redactie: Alex Barbaix, Sander Pinkse